

HÖGSKOLAN FÖR LÄRANDE
OCH KOMMUNIKATION
HÖGSKOLAN I JÖNKÖPING

I jättens grepp?

En undersökning av morfemet *jätte* i svenska
skriftspråket

Anna Andersson

D- uppsats
Inom Svenska språket och litteraturen 91-120hp

Läroutbildningen
Vårterminen 2011

Handledare
Ylva Lindberg

Examinator
Mattias Fyhr

SAMMANFATTNING

Anna Andersson

I jättens grepp?

En undersökning av morfemet *jätte* i svenska skriftspråket

Antal sidor: 31

Det övergripande syftet med undersökningen har varit att studera etableringen och användningen av morfemet *jätte* i skrivna elevtexter och tidningstexter idag, med fokus på *jätte* som förstärkande prefix. Frågeställningen lyder: ”Hur, av vem och i vilken utsträckning används morfemet *jätte* i elevtexter och tidningstexter?”.

För att besvara ovanstående har två korpusundersökningar genomförts, en på tidningstexter och en på elevtexter. Resultatet visar att *jätte* förekommer i relativt stor utsträckning jämfört med andra förstärkande prefix som till exempel tok- och super-. Vanligast är att *jätte* används i sammansättningar med adjektiv, både i tidningstexterna och elevtexterna. I tidningstexter förekommer det oftast vid direkt talspråksåtergivning men det har också tagit sig in i mer formella delar såsom ledare. I elevtexterna används *jätte* oftast vid berättande inslag. När *jätte* förekommer i sin grundform används det aldrig i betydelsen ”en övernaturlig varelse”.

Språkbrukarna i tidningstexterna kan delas in i två grupper, intervjuade och journalister. Spridningen bland användarna är stor då det används av både kvinnor och män i olika åldrar och med olika yrken. I elevtexterna används *jätte* främst av flickor. *Jätte* används också inom flera olika ämnesområden men är något vanligare inom sport- och nöjesjournalistiken. Den breda användningen av *jätte* tyder på en språklig förändring där *jätte* nu är accepterat i skriftspråket, det används dock fortfarande främst i mer informella sammanhang.

Sökord: *jätte*, förstärkningsord, prefix, etablering, korpuslingvistik

---

Postadress	Gatuadress	Telefon	Fax
Högskolan för lärande och kommunikation (HLK) Box 1026 551 11 JÖNKÖPING	Gjuterigatan 5	036-101000	036162585

ABSTRACT

Anna Andersson

In the Giant's Grip?

A Study of the Morpheme *jätte* in Swedish Written Language

Pages: 31

The aim of this study has been to see the conventionalisation and use of the Swedish word *jätte* (giant) in newspapers and texts written by pupils in the Upper Secondary School, primarily when used as an intensifier in compound words. The question forming the basis of the study is: "How, by whom and to what extent is *jätte* used in newspapers and texts written by pupils?"

To answer the question two corpora have been analysed. The results show that *jätte* is quite common compared to other Swedish intensifiers as "tok" and "super". Usually it is used together with adjectives. When used in newspapers it is most commonly used in direct speech, but it is also used in more formal parts of the paper as the editorial. In the texts written by the pupils it is mostly used in sections with narrative elements.

The people who use *jätte* in newspapers can be divided into two groups, journalists and interviewees. The word is widely spread among people and it is used by both women and men of different ages and with different socio-economical backgrounds. Among the pupils it is mostly used by girls. The word is used in different subject areas, although it is more common in sports and entertainment. The wide range of subjects and users indicate that the word is accepted to use in the written language, although it is more common in informal contexts.

Search words: *jätte*, intensifier, prefix, conventionalisation, corpus linguistics

---

Postadress
Högskolan för lärande
och kommunikation (HLK)
Box 1026
551 11 JÖNKÖPING

Gatuadress
Gjuterigatan 5

Telefon
036-101000

Fax
036162585

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte och frågeställning.....	1
2	Historisk överblick av ordet <i>jätte</i>	2
2.1	<i>Jätte</i> i ungdomsspråk.....	3
2.2	Allmän utbredning av <i>jätte</i> som förstärkningsprefix.....	4
3	Teori	4
3.1	Språklig variation	4
3.1.1	Register och stil.....	5
3.1.2	Fint och fult språk.....	6
3.2	Språklig förändring.....	7
3.3	Etablering	8
3.3.1	Kontext.....	8
3.3.2	Spridning och frekvens.....	9
4	Metod	10
4.1	Urval - Tidningstexter	11
4.2	Urval - Elevtexter	12
4.3	Synkron undersökning.....	12
4.4	Analys av data	13
4.4.1	Inomspråkliga faktorer – betydelse och konstruktionsmönster	13
4.4.2	Utomspråkliga faktorer – frekvens, spridning och språkbrukare	13
4.5	Genomförande - Tidningstexter	14
4.6	Genomförande - Elevtexter	15
5	Resultat och analys	15
5.1	Frekvens tidningstexter	15
5.2	Frekvens elevtexter.....	17
5.3	Jätte i sin grundbetydelse	17
5.4	Jätte som prefix - tidningstexter	18
5.5	Jätte som prefix - elevtexter	20

5.5.1	Jämförelse tidningstexter – elevtexter	20
5.5.2	Särskrivningar och ellipsformer	21
5.6	Språkbrukare	21
5.6.1	Primärnyttjare - intervjuade.....	22
5.6.2	Primärnyttjare – journalister.....	24
5.6.3	Sekundärnyttjare - journalister	24
5.6.4	Språkbrukaren i elevtexterna.....	25
5.7	Ämne – tidningstexter	26
5.8	Stil - tidningstexter	27
5.9	Stil - elevtexter	28
6	Diskussion	28
6.1	Metoddiskussion.....	29
6.2	Sammanfattning av resultat	30
6.3	Resultatdiskussion	30
7	Källförteckning	32
8	Bilagor	34
8.1	Bilaga 1	34
8.2	Bilaga 2	37
8.3	Bilaga 3	38

1 Inledning

Då människan är en uppfinningsrik varelse slutar språket aldrig att utvecklas och förändras. Ord får nya betydelser samtidigt som gamla försvinner och nya sammansättningar bildas. Inom språkvetenskapen brukar man skilja på språklig variation och språklig förändring. En språklig variation innebär att ett språkligt fenomen används inom en begränsad grupp eller ett visst ämnesområde. För att en språklig förändring ska ha skett måste fenomenet vara utbrett både när det gäller användare och situationer då det används.

Ett ord som *jätte* som från början användes om stora övernaturliga varelser kan numera användas som prefix i alla möjliga sammanhang och är därför ett exempel på hur språket utvecklas. Ordet syns dagligen i mer vardagliga sammanhang som på bloggar på internet och i sms. Samtidigt börjar det bli allt vanligare att man ser ordet även i dagstidningar. En vanlig dag kan man i tidningarnas rubriker mötas av flera olika *jättar*, det skrivs en artikel om *vapenjätten*, en om ett *jättebråk* och en tredje om en känd person som mår *jättebra*.

Strömquist har noterat att ”tok” har börjat ta sig in i det formella skriftspråket (2000:167). Med tanke på den jätteökning vi ser i tidningar tror jag att *jätte* börjar bli mer accepterat även i det mer formella skriftspråket. Att använda *jätte* som förstärkning framför andra ord var något som startade i ungdomskretsar i början av 1900-talet (Kotsinas, 2003a:235-36). Undersökningen syftar till att studera utbredningen av *jätte* i skriftspråket för att försöka fastslå om det har blivit accepterat att använda av många olika grupper och därför är en språklig förändring, eller om det fortfarande bara används till exempel av ungdomar och är en språklig variation.

1.1 Syfte och frågeställning

Det övergripande syftet med undersökningen är att studera hur användningen av *jätte* ser ut i skriftspråket idag. Framförallt kommer fokus att läggas på om *jätte* som förstärkande prefix har etablerats i skriftspråket, men för att utreda det kommer jag också undersöka hur ordet används i sin grundbetydelse. För att få spridning i materialet har jag valt att använda mig av elevtexter och tidningstexter för min studie. Syftet preciseras i följande frågeställning:

- Hur, av vem och i vilken utsträckning används morfemet *jätte* i elevtexter och tidningstexter?

2 Historisk överblick av ordet *jätte*

Ordet *jätte* har under historien inte ändrat betydelse markant, men däremot har ordet fått nya funktioner. Ordet, som är fornnordiskt, var från början troligtvis en avledning till ordet ”äta” och betydde att någon var en storätare. Senare utvecklades det till att beteckna mytologiska väsen med övermänsklig storlek och styrka. Ordet kan också användas i överförd eller bildlig betydelse för människor, djur eller växter med ovanlig storlek eller kraft, eller om stora och mäktiga länder. Numera används ordet också som en förstärkande förled i sammansättningar, särskilt till adjektiv, till exempel *jättefin*, dessa sammansättningar markeras dock som vardagliga i Svenska Akademiens ordlista. I sin förstärkande roll kan *jätte* också användas elliptiskt, det vill säga att efterledet utesluts, till exempel ”Är du kall? Ja, jätte(kall).” Att använda *jätte* elliptiskt betecknas som starkt vardagligt och är något som förekommer framförallt i ungdomsspråk. *Jätte* som förled kan användas för att bilda både substantiv, adjektiv, adverb och pronomen (Svenska Akademiens ordbok, SAOB, 2011, Svenska Akademiens ordlista, SAOL, 2011).

Jätte som förled i sammansatta ord är speciellt på två sätt. Dels tillhör det en grupp av förstärkande förleder, dels tillhör det de morfem som kan bilda många nya ord och därför har fått en generell betydelse och är på väg att bli prefix. Det är dock problematiskt att kalla *jätte* för ett prefix eftersom det fortfarande kan stå självständigt i sin grundbetydelse (Liljestrand, 1993:50, 60). Jag har ändå valt att kalla *jätte* för ett prefix i uppsatsen för att skilja det från grundordet.

Sigurd klassar *jätte* som ett generellt förstärkningsprefix. Han beskriver vägen från komparativt till generellt förstärkningsprefix i fem steg. Ursprungligen användes *jätte* för att jämföra efterleden med kvaliteter som förknippades med jättar, såsom *jättestor*. *Jätte* är i den bemärkelsen komparativt. Steget efter det komparativa är att prefixet används framför adjektiv vars betydelse är närbesläktad med ursprungsordet (stor), till exempel *jättestark*. Steg tre handlar om att det ska kunna stå framför ett värderande adjektiv, till exempel *jättebra*. Nästa steg är när det kan stå framför det värderande adjektivets motsats, alltså *jättedålig*. När prefixet kan stå framför ursprungsordets (stor) motsats, *jätteliten*, har det genomgått de fem stegen och blivit generellt, vilket innebär att det i princip kan användas med vilket ord som helst (Sigurd, 1983:15-16).

2.1 Jätte i ungdomsspråk

Jätte som förstärkningsprefix började troligtvis användas i början av 1900-talet och i mitten av 1900-talet användes det av framförallt ungdomar (även om det finns exempel tidigare men då i kombination med substantiv såsom *jättestuga* och *jättegrav*, se Lundbladh, 2002). När ordet först började användas upplevdes det som slang och lärare beklagade sig över elever som använde sig av *jätte* i skoluppsatser (Kotsinas, 2003a:235-36). Idag är *jätte* och *skit* två mycket vanliga prefix i det stockholmska ungdomsspråket och i en undersökning identifierades så många som 56 ord bildade med *jätte* som förled (Kotsinas, 2004:66-67).

Lüscher genomförde en studie av elevers användande av förstärkande och modifierande adverb. Hon kom fram till att flickor generellt använder fler förstärkningsuttryck än pojkar i skoluppsatser. Användningen av dessa ord ökade med stigande ålder på eleverna men äldre elever tenderar att använda dem framförallt i berättande uppsatser medan yngre elever använder dem mest i argumenterande texter. *Jätte* tillhörde 1979 ett av de 10 vanligaste förstärkningsuttrycken och användes framförallt av tjejer i årskurs 7, vilket får Lüscher att dra slutsatsen att det är ett modeord för flickor i den åldern. De vanligaste sammansättningarna med *jätte* är bra, kul och roligt men det förekommer en mängd andra sammansättningar också (Lüscher, 1979:26-30, Bilaga 13).

Hallencreutz har undersökt särskrivningar i elevspråk och nästan vartannat ord med förleden *jätte* särskrivs i mellanstadieelevers uppsatser, ett fenomen som också finns hos äldre elever. Som möjlig förklaring till problemet anges att *jätte* är tvåstavigt och innehåller ett diakritiskt tecken (ä) vilket är två faktorer som ökar risken för särskrivning generellt. Anledningen till att diakritiska tecken ökar risken för särskrivning har troligtvis att göra med skrivteknik eftersom vi tenderar att skriva klart förleden och sätta ut prickar innan vi börjar med efterleden av ett ord. Undersökningen visade också att antalet särskrivningar av *jätte* har ökat mellan 1979-1989 (Hallencreutz 2003: 10, 26, 36, 52). Trots ökningen av särskrivningar finns det inga tvivel om att det är fel att särskriva ord som *jättebra* (Språkriktighetsboken, 2005:43).

Även i andra språk än i svenskan använder ungdomar förstärkningsord i hög grad för att förstärka betydelsen av ett adjektiv eller adverb. I engelskan är *really* vanligt att använda. *Really* används framförallt av flickor medan pojkar använder starkare uttryck som *bloody*. Det visade sig dock i en jämförelse med vuxna att förstärkningsord (*intensifiers*) i engelska språket användes i högre utsträckning av vuxna än av ungdomar i talat språk. En möjlig

anledning till detta är att ungdomar hittar andra sätt att förstärka sina uttryck (Stenström, Andersen & Hasund, 2002:139, 141).

2.2 Allmän utbredning av *jätte* som förstärkningsprefix

Sigurd genomförde en studie av människors attityder till förstärkningsprefix såsom *jätte*, *kalas* och *skit*. I studien fick människor ta ställning till om ett antal prefix i kombination med orden *bra*, *dålig*, *stor* och *liten* förekom eller inte och om de själva använde kombinationen. Resultatet visar att *jätte* var ett av de fem vanligaste prefixen att använda i kombination med alla fyra ord. Studien visade därmed att *jätte* är vanligt att använda och att det används i alla möjliga kombinationer. Sigurd studerade också om det fanns några skillnader mellan kvinnors och mäns inställning till förstärkningsprefix och om det fanns några åldersrelaterade skillnader. Kvinnor är i allmänhet mer positiva till förstärkningsprefix och man blir mer kritisk mot förstärkningsprefix ju äldre man blir (Sigurd, 1983:10, 12).

Åsikterna om *jätte* som förstärkningsprefix går isär än idag. Liljestrand skriver att *jätte* framförallt används i talspråk, slang och jargong och i idrotts- och reklamspråk (1993:50). Även Svenska Akademiens lista (SAOL) klassar *jätte* som vardagligt när det används för att förstärka till exempel adjektiv. Sigurd (1983:13) och Kotsinas (2003a:236) skriver att eftersom användningen av *jätte* numera är utbredd har den till viss del förlorat sin slangprägel.

3 Teori

I teorin beskrivs begreppen språklig variation, språklig förändring och etablering. För att fastställa om *jätte* har etablerats i skriftspråket är det viktigt att skilja mellan språklig variation och språklig förändring. Språklig variation innebär att ett språkelement används av en begränsad grupp och inom till exempel idrottspråk. Språklig förändring innebär att ett språkligt fenomen är spritt över många områden och används av många olika språkanvändare.

3.1 Språklig variation

Enligt ett sociolingvistiskt synsätt beror språklig variation nästan alltid på faktorer som rör social bakgrund (yrke, utbildning, etnicitet, ålder, kön och relation till andra människor) och situation (tid, plats, syfte, ämne och texttyp) (Nordberg, 2007:21). Varje individ väljer från de uttryckssätt som han eller hon har tillgång till utifrån de normer som finns i den kultur man lever i. Normerna i samhället styr vårt språkbruk även om vi kan välja att bryta mot dem (Sundgren, 2007:72). Inom sociolingvistiken studeras just förhållandet mellan språk och

samhälle och hur de påverkar varandra. Samhällets strukturer styr hur människor använder språket, samtidigt som språket vi använder bär på sociala värden som både håller ihop och delar grupper av människor. Med ett sociolingvistiskt perspektiv kan inte språkliga strukturer förstås utan en social verklighet (Nordberg, 2007:11,13,14,20). De faktorer som har studerats inom sociolingvistik är socioekonomisk bakgrund, ålder, kön, stil och människors sociala nätverk (Romaine, 2000:67) och hur dessa påverkar framförallt det talade språket (Nordberg, 2007:15). Historiskt sett har människor ofta medvetet eller omedvetet betraktat vuxna mäns språk som normen och kvinnors och ungdomars språk som avvikande från normen (Nordberg, 2007:24-25).

Vanligt när det gäller språklig variation är att former liknande standardspråket förekommer oftare i formella situationer och med människor från högre socialgrupper än människor från lägre socialgrupper. Avvikelser från detta mönster har tolkats som tecken på pågående språkförändringar (Nordberg, 2007:21).

3.1.1 Register och stil

Inom sociolingvistik finns begreppen register och stil. Register handlar om språkvariation som beror på användning snarare än användare och handlar därför om situation, kontext, syfte, innehåll och relationen mellan deltagarna i en diskurs. Skillnader i ordförråd är det viktigaste för att urskilja olika register. Skillnaderna kan bestå i att man inom vissa register har ett speciellt ordförråd eller att vissa vanliga ord får särskilda betydelser (Romaine, 2000:21). Komparativa studier av olika register har visat att det finns systematiska och lingvistiska skillnader mellan register. Vissa användningsmönster kan vara tydliga i ett register men knappt befintliga i ett annat. Dessa skillnader är viktiga att ta hänsyn till när lexikala och grammatiska faktorer i språket beskrivs. Beskrivningar av språket blir ofta missledande och otillräckliga om registervariation inte tas i beaktande (Biber & Conrad, 2001: 176-177).

Stil är besläktat med register och har med graden av formalitet att göra. En situation kan vara formell eller informell beroende på den sociala kontexten, förhållandet mellan språkbrukarna, klass, kön, ålder, miljö och ämne. (Romaine, 2000:22) Alla människor har minst en formell och en informell stil och oftast har språkbrukare kompetens i flera stilar som ligger mellan formell-informell (Fromkin, Rodman, Hyams, 2007:438). Melin har delat in språket i fem stelnivåer: 1) föråldrat och högtidligt, 2) fint och formellt, 3) normalt, 4) vardagligt, 5) talspråkligt och därmed oacceptabelt i skrift (2007:27). I mer formella situationer

språkbrukare mot att använda mer standardspråkliga former eftersom det finns prestige i standardspråket. Det ingår i den kommunikativa kompetensen att känna till när och hur man använder lämpliga språkformer. Forskning har visat att ju högre stilen är, desto mer konservativt är tillämpandet av nya språkformer. Nya språkformer tar sig oftast in i vardagligt talspråk medan äldre varianter håller sig kvar i formella stilsammanhang. Att titta på mer formella situationer kan ge inblick i hur nya prestigeformer introduceras i språket (Romaine, 2000:25,75,146).

3.1.2 Fint och fult språk

Språket bygger på normer men ibland är inte normerna fasta utan det kan finnas en konflikt antingen inom språkssystemet, mellan en fastställd norm och nya normer eller mellan olika gruppers normer. Om en svensk använder språket felaktigt kan det enligt Melin bero på två saker, antingen är det ett misstag eller så finns flera uppfattningar om vad som är rätt (Melin, 2007:22). Vår kultur bestämmer vad som anses fint och vad som anses fult i språket och vi har alla individuella smärtgränser för en mängd olika språkliga fenomen såsom slang, uttal och ordval. En del kan acceptera att vissa uttryck används i en viss grad men det får inte bli för mycket. När vi bedömer vad som är acceptabelt språk har situationen en väsentlig betydelse. Vissa språkliga fenomen anses acceptabla i privata samtal men oacceptabla i offentliga situationer (Andersson, 1985:15, 23-24).

Enligt Kotsinas påpekade språkforskaren Vilhelm Uhrström redan 1911 att det som ansågs som grov vulgarism av en person inte alls väcker anstöt hos en annan och att ett ords stämningvärde eller stilistiska valör kan förändras med tiden. Vidare skriver Kotsinas att det finns många exempel på ord som under en viss tid uppfattats som slang men som senare har blivit fullt användbara i samtal och i vissa typer av skriftspråk, sådana ord kallas ”linguistic parvenues” eller ”språkliga uppkomlingar” (ett uttryck myntat av Eric Partridge). Många slangord försvinner ganska snabbt ur språket men en del tas upp i allmänspråket. När ett sådant ord tas upp i allmänspråket konkurrerar det inte ut andra synonyma ord utan det bidrar istället till en ökad nyansrikedom och stilistisk variation (Kotsinas, 2003b:5, 10). Fromkin et al. skriver att en del slangord aldrig blir acceptabla i standardspråket, utan behåller sin status som slang (2007:440). Strömquist skriver att man bör hålla borta talspråkliga former från skriftspråket, inte för att de kan skapa missförstånd utan för att de är starka stilmarkörer som ger särskilda konnotationer hos läsaren (2000:178). När det gäller förstärkningsord behöver

inte de nödvändigtvis tillhöra fult språk, det finns många exempel på positiva förstärkningsord, till exempel *fantastiskt*.

3.2 Språklig förändring

Människans språk förändras ständigt, både i struktur och i enskilda ords betydelse. Att ett ord går från en betydelse till en annan är från början alltid en variation av språket. Innan variationen har övergått till en verklig förändring krävs att formen sprids till en stor grupp användare och används i många olika sammanhang så att den får fäste. Semantiska förändringar är kopplade till prestige och vi tenderar att använda samma språkliga former som människor med högre prestige än oss själva använder. Språklig förändring är ett socialt fenomen och mänsklig kommunikation är en förutsättning för att det ska inträffa. Eftersom media har stor räckvidd har det stor genomslagskraft för att sprida nya former. För att en semantisk förändring ska anses accepterad måste den kunna knytas till förändringar hos en grupp språkanvändare i en viss social och kulturell gemenskap (Sjöström, 2001:101-105, 114-116).

Svenskan har inte förändrats mycket i grunden de senaste trettiofem åren. De språkliga strukturerna är stabila, särskilt i ett land som Sverige där den allmänna läs- och skrivkunnigheten har varit god i många generationer och där sociala och regionala språkskillnader är små. Att språket finns välbeskrivet i ordböcker och grammatikor bidrar också till dess stabilitet. Däremot har det skett många förskjutningar när det gäller ordförråd, stilnivåer och användningsregler. Det finns fem faktorer som framförallt påverkar språkförändringar. *Internationalisering* är den första faktorn och har att göra med att vi blir påverkade av andra språk, framförallt engelskan. *Visualisering* handlar om hur man använder språket i rubriker, annonser och skyltar för att fånga ögat. Vi har också haft en teknisk revolution som har inneburit nya former för skrivandet, vilket kallas *teknifiering*. De två sista faktorerna *intimisering* och *nya förhållanden mellan tal och skrift* handlar om att medierna blir mer privata och att tal- och skriftspråket har närmat sig varandra (Josephson, 2004:49-50). För etableringen av *jätte* har särskilt de två sistnämnda faktorerna haft betydelse. Lundbladh skriver att antalet sammansättningar med prefixlika förleder såsom *jätte* troligtvis har ökat i skrivna texter och att det kan bero på att talspråket har haft ökat inflytande på skriftspråket. Samtidigt har skriften orsakat spridning och etablering genom att det där har funnits exempel på hur *jätte* kan användas (2002:54). Den allmänna uppfattningen om tal och skriftspråk är att de båda har närmat sig varandra under 1900-talet. Dessutom har tidigare gränser mellan privat

och offentligt luckrats upp vilket har gjort att massmediernas språk har *intimiserats* (Lagerholm, 1999:7, 18).

Det finns en skillnad mellan språkförändringar som sker nerifrån och uppifrån i den sociala hierarkin. Språkförändringar uppifrån är medvetna förändringar som införs i mer formella stilsituationer av människor från en stark socioekonomisk bakgrund. Förändring nerifrån härstammar från den nedre delen av den sociala hierarkin och är omedveten (Romaine, 2000:145). Man kan dock ifrågasätta om språklig förändring nerifrån alltid är omedveten, en grupp med låg socioekonomisk status kan medvetet börja använda ett ord för att markera sin tillhörighet.

3.3 Etablering

Etablering av nya ord är den form av språkförändring som är fokus för den här studien. När det gäller *jätte* som förstärkningsprefix har tidigare undersökningar visat att det är etablerat hos olika språkbrukare (se Sigurd, 1983). Denna undersökningens syfte är att se om och hur *jätte* som förstärkningsprefix är etablerat i skriftspråket. För att undersöka det är det relevant att titta på teorier om etablering rent generellt.

Både Haugen (2007:109) och Svanlund (2009:38-40) skiljer mellan etableringsprocesser på individnivå (kognitiva processer) och kollektiv nivå (sociala processer). Ett ord har etablerats när det har uppstått en social enighet om hur det förväntas användas i olika diskurser (kollektivt). Men för att det ska ske måste både uttrycket i sig och dess *användningsmönster* till viss del ha bevarats i språkbrukarnas minne (individuellt). För att studera etableringsgraden av ord är det relevant att titta aspekter på både inomspråklig och utomspråklig nivå. På den inomspråkliga nivån handlar det om kvalitativa aspekter av ett ords användning såsom *stavning, uttal, böjning, stilvalör, konstruktionsmönster* och *kollokationer*. De utomspråkliga faktorerna handlar om kvantitativa *användningsmönster* på en mer övergripande nivå nämligen *frekvens, spridning* och *kontext* (till exempel *stil-, texttyp- och ämnesanknytning*).

3.3.1 Kontext

För att en semantisk förändring eller variation ska kunna spridas till fler språkbrukare krävs att den exponeras. När variationen eller förändringen väl har exponerats krävs att den upprepas så att den nya betydelsen befästs, något som alltid sker i en slags kontext (Sjöström, 2001:104-105). Kontexten kan vara kopplad till språk, ämne, texttyp och/eller diskurs och

Haugen skriver att den är viktig för språket eftersom den är ett redskap för tolkningen, förståelsen och användningen av ett ord (2007:65). Dessutom både speglar och fixerar kontexten de semantiska associationer som finns till ett uttryck (Svanlund, 2009:220). De vanligaste och mest karakteristiska kontexterna för ett ord vid en viss tidpunkt kallas för *konsociationer* (Sjöström, 2001:104-105). Ett ord som ”pensel” förekommer oftast i sammanhang där man pratar om målning, därför är målning en *konsociation* till pensel.

Det finns som nämnt språkliga kontexter där de viktigaste för etableringen är *kollokationsmönster* och *konstruktionsmönster* (Svanlund, 2009:41). Ord som ofta förekommer tillsammans eller i närheten av varandra förknippas också med varandra, de är exempel på *kollokationer*. *Kollokationer* ingår i varje språkbrukares mentala lexikon och påverkar varandras betydelse och/eller möjligheter till kombination med andra ord (Haugen, 2007:65). *Kollokationsmönster* kan vara mycket varierande och höra ihop med diskursen eller texttypen likaväl som uttrycket i sig (Svanlund, 2009:225). Vanliga *kollokationer* till ordet *regn* skulle till exempel kunna vara: *stövlar*, *paraply* och *solsken*.

Konstruktionsmönster som visar ett ords etablering kan till exempel handla om mängden vidareordbildningar som ordet kan bidra till, ju större produktivitet desto större etableringsgrad. För att det ska bli naturligt att bilda nya ord med hjälp av ett befintligt måste det ha nått en viss etableringsgrad. Det finns dock reservationer för denna indikation på etableringen eftersom vissa ord bara behöver etableras i en specifik kontext för att det ska bli naturligt att bilda nya sammansättningar med dem (Svanlund, 2009:39, 195). Ett annat konstruktionsmönster är förekomsten av kortord eller *ellipser*. Om kortord förekommer har ordet etablerats till viss del eftersom en förutsättning för kortord är att den ursprungliga betydelsen är känd. Det finns alltså en relation mellan kortord och hög frekvens av ett språkligt uttryck (Haugen, 2007:113).

3.3.2 Spridning och frekvens

Spridning och frekvens är två viktiga faktorer för att fastställa ett ords etablering och det är viktigt att dessa två begrepp hålls isär. Frekvens beskrivs av Haugen som ”det totala antalet förekomster av ett ord under en viss tidsperiod, och eventuellt i relation till andra förekomster” (s.73). Spridning i sin tur innebär hur många personer ett ord når ut till. Stor spridning innebär också hög frekvens, men hög frekvens innebär inte alltid stor spridning. Frekvensen är viktig för att ett ord ska etableras på individnivå och spridning är viktigt för att

ett ord ska etableras i samhällsnivån och det ökar också chansen att individen ska stöta på ordet många gånger. (Haugen, 2007:73)

Svanlund skriver att vår språkanvändning mestadels går ut på att återanvända uttryck vi hört eller tidigare använt själva. Spridning förutsätter att människor upprepar nya uttryckssätt och alla som upprepar uttrycket blir spridare av det. Vissa spridare är viktigare än andra, när det gäller etableringen av vissa ord har till exempel etermedierna starkt genomslag. Tidningstexter kan visa på spridning på flera sätt, till exempel genom att de innehåller olika texttyper, tar upp olika ämnen och att fler människor än skribenten kommer till tals. De människor som kommer till tals har möjlighet att sprida ett ord eller uttryck. En person som blir intervjuad kan använda ett nytt uttryck i sina svar och blir därmed *primärnyttjare* av det uttrycket och skribenten blir *sekundärnyttjare*. Om skribenter citerar rakt av blir återgivningen av uttrycket mekanisk, men ibland kan skribenten själv anamma uttrycket senare i artikeln och då får vi en större spridning av användningen. Vidare skriver Svanlund att spridning kan ses utifrån flera olika perspektiv. Dels kan det handla om att ordet blir känt för fler språkbrukare, dels kan ordet börja etableras inom allt fler typer av situationer och sammanhang (kontexter), i olika texttyper och inom olika ämnen. Svanlund skiljer därför mellan *individspridning*, *situationsspridning*, *texttypsspridning* och *ämnesspridning*. Ett ord som används inom flera av dessa domäner är mer etablerat och spritt än ett ord som används inom färre (2009:47, 235).

4 Metod

För att studera hur användningen av *jätte* ser ut i tidningsspråk och elevspråk idag har två delundersökningar gjorts, en av tidningstexter och en av elevtexter. Inom korpuslingvistik studeras ett urval av en diskurs eftersom det skulle bli alldeles för svårt och omfattande att studera en hel diskurs. Ett sådant urval kallas korpus. Det är dock viktigt att veta att korpusstudier aldrig kan ge oss hela bilden av språket (Halliday, Teubert, Yallop och Čermáková, 2004:100). McEnery och Wilson definierar en korpus som ”a body of texts which is carefully sampled to be maximally representative of a language or language variety” (s.103). En korpus är ett representativt men begränsat urval av språket som ger möjlighet både till kvantitativa och kvalitativa studier och ofta kan studier tjäna på att kombinera dessa två undersökningsmetoder. I kvantitativa studier delas språket in i olika kategorier, räknas och jämförs statistiskt för att hitta förklaringar till olika fenomen. Kvantitativa studier kan

användas för att generalisera resultaten till en större population och direkta jämförelser kan göras mellan olika korpusar. Kvalitativa studier handlar istället om att identifiera och beskriva användningen av språket på ett detaljerat sätt. Fördelen är att kvalitativa studier kan lyfta fram variationer på ett annat sätt än kvantitativa, samtidigt kan inte resultaten överföras till en större population (McEnery & Wilson, 2001:75-77). Undersökningens frågeställning: Hur, av vem och i vilken utsträckning används morfemet *jätte* i elevtexter och tidningstexter? har krävt en kombination av kvalitativa och kvantitativa metoder. Undersökningen är kvalitativ på så sätt att jag har gått igenom alla träffar av *jätte* och studerat hur det används på ett inomspråkligt och utomspråkligt plan. Huvudsakligen är studien dock kvantitativ på så sätt att de kvalitativa analyserna har kategoriserats, och jämförts kvantitativt.

4.1 Urval - Tidningstexter

Massmediernas språk är viktigt att undersöka av tre anledningar. För det första speglar språket i massmedia tendenser i den nutida språkutvecklingen, det påverkar det allmänna språkbruket och det bildar en norm för det offentliga språket. Massmediernas språk består av en mångfald eftersom vi där kan räkna med både tal- och skriftspråk, monologer och dialoger och de behandlar både privata och offentliga diskurser (Strand, 1989:7-8). Josephson betonar att massmediernas språk fungerar som en norm som man kan hänvisa till och som till exempel svensklärare gärna stöder sig på (2004:125).

Min undersökning baseras på tidningstexter från mediearkivet som till skillnad från Språkbanken (en korpus sammanställd vid Göteborgs universitet) visar alla texter i fulltext. Det var viktigt att få tillgång till alla texter i fulltext för att kunna studera utomspråkliga faktorer som kan spela roll för etableringen (se analys av data). Mediearkivet är ingen korpus i sig själv och det har gjort att det ibland har varit svårt att räkna ut kvantitativa data (se genomförande). Att utarbeta en korpus innebär en del problem, särskilt när det kommer till representativitet, men också i fråga om till exempel storlek (Halliday et al. 2004:109-110). När en korpus konstrueras för att användas i ett specifikt syfte kallas den ”a special purpose corpus”. I en korpus av det slaget kan begränsningar av innehållet när det gäller till exempel texttyp, författare eller tidsperiod göras (Pearson, 1998:48). Jag har valt att begränsa min korpus till de fyra största dagstidningarna i Sverige som enligt den senaste statistiken (från år 2009) var *Aftonbladet*, *Dagens Nyheter*, *Expressen/GT/Kvällsposten* och *Göteborgs-Posten* (Nordicom, 2010). När det gäller *Expressen/GT/Kvällsposten* har jag enbart valt att använda *Expressen* och därmed har jag uteslutit *GT* och *Kvällsposten*. Anledningen till detta är att

många artiklar i de tre tidningarna är liknande och därför skulle resultatet kunna bli missvisande om alla tre tidningar inkluderades. Korpusens storlek är 1 782 960 ord.

4.2 Urval - Elevtexter

Det finns flera anledningar till varför elevtexter valdes som ett andra undersökningsområde. Dels var det i ungdomskretsar som *jätte* som förstärkningsprefix introducerades och dels är det relativt lätt att få tag i texter skrivna av elever från olika grupper. Urvalet är ett bekvämlighetsurval, vilket innebär att jag har använt mig av texter som jag har kunnat få tillgång till. Elevtexterna som har valts är skrivna i provform och både uppgifter och ämne är varierat, de har dock gemensamt att de ska likna någon form av tidningstext (artikel, reportage, debattartikel). Alla texter är skrivna på samma gymnasieskola och de representerar två olika program och två olika årskurser, ett studieförberedande (år 1) och ett yrkesförberedande (år 3). Uppsatserna från det studieförberedande programmet är något fler av den anledningen att klasserna där är större. Det finns också fler flickor än pojkar i materialet. Sammanlagt består elevkorpusen av 45 588 ord.

4.3 Synkron undersökning

Denna undersökning är synkron, vilket innebär att den baseras på ett nedslag i tiden under en kortare tidsperiod (Sundgren, 2007:89). Eftersom språket förändras kommer olika element vid en särskild tidpunkt att vara i rörelse åt ett eller annat håll (Haugen, 2007:58). Utifrån en synkron undersökning går det att jämföra språket i olika åldersgrupper för att resonera om språkförändringar över tid (diakront). Då är utgångspunkten att olika åldersgrupper representerar olika tider, s.k. skenbar tid. Det finns dock flera invändningar mot detta då det inte säkert går att säga att skillnader i språkbruk mellan olika åldrar har med språkförändring att göra. Det kan helt enkelt vara så att en viss åldersgrupps språkbruk ändras i takt med att gruppen blir äldre. (Sundgren, 2007:89) Däremot finns det gott om exempel på språkliga förändringar som introducerats av tonåringar men sedan spridits till äldre generationer (Norberg, 2007:26). Min undersökning är helt synkron och jag kommer inte att göra några antaganden om språkförändringar över tid. Mitt syfte är inte heller att jämföra ungdomars och vuxnas språkbruk utan de olika urvalsgrupperna är baserade på att det ska finnas en spridning i materialet. För att avgränsa mitt material kommer alla undersökta tidningstexter från perioden 2-8 maj 2011, det vill säga dagstidningar från en vecka. Elevtexterna är skrivna under vårterminen 2011.

4.4 Analys av data

Pearson skriver att det är vanligt inom korpuslingvistik att skilja mellan två olika kategorier, utomspråkliga och inomspråkliga faktorer, när data från en korpus klassificeras. Dessa två kategorier kan sedan delas in i fler om det är nödvändigt för analysen (1998:52-53). Haugen (2007:109) och Svanlund (38-40) skriver att etableringen av ett nytt ord kan utläsas genom *användningsmönster* på inomspråklig och utomspråklig nivå. Nedan följer en beskrivning av hur jag har klassificerat data i olika kategorier för att förenkla analysen av *jätte* i tidningstexter och elevtexter.

4.4.1 Inomspråkliga faktorer – betydelse och konstruktionsmönster

På inomspråklig nivå har jag valt att titta dels på ordets betydelse, dels på dess konstruktionsmönster. Utifrån SAOB:s beskrivning av ordet *jätte* har jag konstruerat ett antal betydelskategorier för ordet i sin grundbetydelse, dessa är följande:

- Mytologiskt väsen av onaturlig storlek
- I överförd eller bildlig betydelse om människor/djur/växter med ovanlig storlek eller styrka
- Ett stort eller mäktigt land

Jag har tittat på vilken av dessa betydelser som skribenterna använder när de skriver *jätte*. De konstruktionsmönster jag har undersökt när det gäller *jätte* som förstärkningsprefix är efterledens ordklass. Dessutom har jag tittat på om ordet särskrivs i stor utsträckning och om det förekommer ellipsformer. Jag har valt att utesluta *kollokationer* i analysen eftersom det skulle vara för tidskrävande att undersöka detta manuellt utan dataprogram. Min förhoppning har varit att ämneskategoriseringen ska ge en tillräckligt god bild av i vilka sammanhang *jätte* används.

4.4.2 Utomspråkliga faktorer – frekvens, spridning och språkbrukare

Utomspråkliga faktorer är den största delen av undersökningen. För att fastställa *jättes* etablering har jag undersökt ordets *frekvens* i tidningstexter och elevtexter. För att fastställa *spridningen* har jag undersökt språkbrukarna och inom vilka *ämnen* och *stilnivåer* *jätte* förekommer. Pearson skriver att det kan vara svårt att klassificera ämne och stil eftersom det inte finns några universella kriterier för dessa områden (1998:53-55). När det gäller ämne har jag valt att dela in texterna i övergripande kategorier och dessa bygger i sin tur till viss del på tidningarnas egen indelning i olika sektioner. Ämnet i elevtexterna är liknande för alla texter

eftersom de har fått ett ämnesområde att utgå ifrån, därför har jag bortsett från ämnet i dessa. Eftersom jag enbart undersöker tidningar och elevtexter täcker de inte in alla stilnivåer som finns. Det finns till exempel få föråldrade och högtidliga texter i tidningar. Däremot finns det exempel på direkt återgivning av tal, vardagligt språk, normalt och fint och formellt. Jag har i den här undersökningen fokuserat på skillnaden mellan direkt återgivning av tal och användning i skriftspråk utan att det är tal.

Den andra stora utomspråkliga faktorn jag har studerat är *språkbrukaren*. Det jag har studerat när det kommer till användaren är kön, utbildning och till viss del även ålder. Kön har varit lättast att avgöra. Ålder har jag enbart studerat på så sätt att jag har skiljt på eleverna (ungdomarna) och journalister (vuxna). Detsamma gäller utbildning, där jag enbart har skiljt på studieförberedande och yrkesförberedande gymnasieprogram. I vissa texter är inte skribenten den som är språkbrukaren, vid de tillfällen det är någon annan som har använt *jätte* har jag tagit vara på den bakgrundsinformation som finns i texten.

Jag har valt att exkludera texttyper i analysen eftersom det går att hävda att alla texter jag har studerat faller inom texttypen ”tidningstexter”. Texttyper är dessutom svåra att fastställa då många texter är hybrider. Det innebär att jag bortser från *texttypsspridning* i undersökningen. När *jätte* förekommer i en ovanlig eller formell texttyp såsom ledare har jag dock noterat detta, i övrigt har jag inte definierat texttyperna.

4.5 Genomförande - Tidningstexter

Studien av tidningstexter är den största och den som väger tyngst i studien. Den är baserad på material från mediearkivet, allt material fanns därför tillgängligt via datorn. Innan jag kunde göra en sökning på *jätte* fick jag fastställa hur många ord det fanns totalt för varje tidning under den aktuella perioden (siffrorna redovisas i tabell 1). De siffrorna fick jag fram genom att i sökfältet skriva *srcname:”tidningens namn”* och ändra tidsperioden till 2011-05-02-2011-05-08, sedan fick jag manuellt räkna ihop antalet ord baserat på uppgifter om antal ord som står under varje enskild artikel. När det totala antalet ord för varje tidning fastställts sökte jag på *jätte* med trunkering (*jätte**) i sökfältet och valde de fyra aktuella källorna för min studie. Sedan gick jag igenom alla träffar manuellt och analyserade dem utifrån de faktorer som beskrivs under analys av data (4.4). För att utesluta att träffar med enbart *jätte* inte skulle inkluderas i sökningen gjorde jag också en sökning med *jätte* utan trunkering för varje tidning.

4.6 Genomförande - Elevtexter

Elevtexterna är mindre i omfattning och de är handskrivna, därför har all data bearbetats manuellt. Jag har räknat antalet ord för uppsatserna totalt sett och läst dem ett flertal gånger för att leta efter ordet *jätte*. Ett problem som uppstått i samband med uträkningen av antalet ord i elevtexterna är att vissa ord har särskrivits eller sammanskrivits felaktigt. När en elev har särskrivit ett ord har jag valt att räkna det som två eftersom det är skribentens uppfattning av orden. På samma sätt har jag valt att räkna två ord som felaktigt har satts samman som ett. Vid de tillfällen det har varit svårt att avgöra om ett ord har särskrivits eller inte har jag valt att fria istället för att fälla, vilket innebär att det inte har räknats som särskrivet.

5 Resultat och analys

Nedan presenteras resultaten av min undersökning tillsammans med en analys. Vid de tillfällen resultaten har tolkats kommer jag att ange hur jag har gått tillväga för att kategorisera och tolka. Först presenteras en överblick av korpusarna och antalet träffar i dessa. Sedan presenteras inomspråkliga mönster som har kunnat urskiljas och till sist utomspråkliga faktorer som språkbrukare, ämne och stil.

5.1 Frekvens tidningstexter

Nedan presenteras en tabell över tidningskorpusens storlek och det totala antalet träffar av *jätte* i respektive tidning. Sedan följer ytterligare två kolumner. Den ena handlar om antalet unika träffar i respektive tidning och anger till exempel för *Aftonbladet* att 63 av de 118 träffarna var unika ord, alltså ord som endast förekom en gång. Den andra kolumnen ”Antal unika träffar i korpusen” talar sedan om hur många ord i varje tidning som endast förekom en gång i hela korpusen. För att återigen ta *Aftonbladet* som exempel var 37 av de 118 träffarna unika.

Tidning	Storlek (antal ord)	Träffar (antal)	Antal unika träffar i respektive tidning	Antal unika träffar i korpusen
<i>Aftonbladet</i>	410 954	118	63	37
<i>Dagens Nyheter</i>	493 602	50	33	14
<i>Expressen</i>	385 526	106	44	24
<i>Göteborgs-Posten</i>	492 878	49	29	12
Totalt	1 782 960	323	169	87

Tabell 1 – Information om tidningskorpusen och antal träffar

Trots att tidningarna skiljer sig åt i storlek går det att urskilja mönster i frekvensen av *jätte* hos de olika tidningarna. *Aftonbladet* och *Expressen* innehåller båda över etthundra träffar och är till sin storlek relativt lika. I snitt förekommer *jätte* vart 3 483 ord i *Aftonbladet* och vart 3 637 ord i *Expressen*. Dessa två tidningar har en större frekvens av *jätte* än *Dagens Nyheter* och *Göteborgs-Posten*, där förekomsten är vart 9 872 ord (*DN*) och vart 10 059 ord (*GP*). Sammanlagt i alla tidningar förekommer *jätte* vart 5 520 ord. På liknande sätt skiljer sig antalet artiklar som *jätte* förekommer i. I *Aftonbladet* förekommer ordet i sjuttionio artiklar, i *Expressen* är motsvarande siffra sjuttiotre. I *Dagens Nyheter* förekommer ordet i fyrtiofem artiklar och i *Göteborgs-Posten* fyrtio. Proportionerna mellan antalet träffar och antalet artiklar är alltså liknande.

I snitt förekommer *jätte* fyrtiosex gånger i de fyra olika tidningarna dagligen. Statistik från Nordicom (2009) visar att sammanlagt 3 634 000 personer i åldern 15-79 år läser de fyra tidningarna dagligen (söndagsupplagan borträknad). Sannolikheten att läsarna någon gång under veckan stöter på *jätte* i skrift är därmed relativt stor, vilket enligt Haugen är viktigt för ordets etablering (2007:73). Eftersom Mediearkivet inte är en korpus är det svårt och tidskrävande att räkna ut hur frekvent ordet är jämfört med till exempel andra förstärkande prefix, eller att räkna ut hur många gånger *jätte* möjligtvis skulle kunna användas. En snabb sökning på tok* som Strömquist har uppmärksammat är på intågande i skriftspråket (2000:167) visar att ordet finns i tjugo träffar i *Aftonbladet* under samma period, jämfört med *jätte* som finns i sjuttionio artiklar. Dessutom är flera av träffarna i artiklarna inte exempel på ”tok” som förstärkningsprefix utan innehåller också ord som ”Tokyo” och ”tokig”. När jag istället jämför *jätte* med förekomsten av ”super” som också används som förstärkande prefix, fick jag träffar i 104 artiklar i *Aftonbladet*, här ingår dock vissa träffar som ”superb” och ”superettan”. I *Dagens Nyheter* förekommer ”super” i femtio artiklar, jämfört med *jätte* som finns i fyrtiofem. Även här återfinns träffar som ”superettan” och ”superb”. Jämförelsen säger inget om antalet ordförekomster men visar ändå att *jätte* är vanligt jämfört med två andra förstärkande prefix.

Expressen är den tidning där *jätte* förekommer flest gånger i samma artikel – hela sex gånger finns ordet med, då både i löpande text och rubriker. Motsvarande siffror för de andra tidningarna är fyra för *Aftonbladet*, tre för *Göteborgs-Posten* och två för *Dagens Nyheter*.

5.2 Frekvens elevtexter

Nedan presenteras en tabell över elevkorpusens storlek och antalet träffar i den. I tabellen redovisas träffarna klassvis och det finns angivet hur många texter korpusen består av och hur många pojkar respektive flickor som har skrivit texterna.

Klass	Antal texter	Antal flickor	Antal pojkar	Antal ord	Träffar
Studieförb. 1	31	18	13	16 858	10
Studieförb. 2	29	17	12	14 443	8
Yrkesförb. 1	16	14	2	6 119	1
Yrkesförb. 2	18	12	6	8 168	2
Totalt	94	61	33	45 588	21

Tabell 2 – Information om elevkorpusen och antalet träffar

Eftersom de två korpuserna är av olika storlek är det svårt att jämföra dem rakt av. I elevtexterna förekommer *jätte* vart 2 171 ord, vilket är oftare än i tidningstexterna där samma siffra totalt var vart 5 520 ord. *Jätte* är alltså mer frekvent i elevtexterna än i tidningstexterna. Fördelningen mellan de olika klasserna visar att *jätte* används mest frekvent i de studieförberedande klasserna. I de två yrkesförberedande klasserna förekommer *jätte* mindre frekvent än i både *Aftonbladet* och *Expressen*.

5.3 Jätte i sin grundbetydelse

Jätte som självständigt ord förekommer sammanlagt tio gånger i alla tidningar förutom *Göteborgs-Posten* under den valda perioden. I dessa tio träffar räknas också avledda former såsom *jätten* och *jättens* in. I alla träffar används *jätte* i bildlig eller överförd betydelse. Sex av träffarna förekommer inom sportjournalistiken där både lag och idrottsmän beskrivs som jättar. De övriga fyra träffarna är mer spridda, en träff kommer från ämnesområdet resor, en annan från motorjournalistiken och två från nyhetsreportage. Träffen inom området resor handlar om ”jätten Balder på Lisberg”, och används i överförd betydelse om en åkattraktion på ett nöjesfält. Här finns dock en koppling till nordisk mytologi där också jättar som övernaturliga väsen var vanliga. I ena nyhetsreportaget beskrivs villan där Osama Bin Laden höll sig gömd som ”en vit jätte” och är därför bildligt. Inom motorjournalistiken är det ett företag som beskrivs som en *jätte*. Den sista träffen är i en nyhetsartikel som handlar om torskfiske där en torsk på 30 kilogram beskrivs som en *jätte*, här används ordet således i överförd betydelse.

En gång av alla de 323 träffarna förekommer *jätte* som efterled, det är i ett modereportage där skribenter skriver om *kosmetikjätten* L’Oreal. *Kosmetikjätten* är en bildlig användning av

jätte. *Kosmetikjätten* hamnar i den här kategorin eftersom det är *kosmetik* som är bestämning av *jätte* och inte tvärtom som i övriga sammansättningar. Träffen är spännande på så sätt att *jätte* inte enbart kan användas som förled utan också som efterled i ett sammansatt ord.

Jätte förekommer aldrig i betydelsen av ”mytologiskt väsen av onaturlig storlek”, vilket inte är särskilt oväntat när det gäller tidningstexter eftersom det sällan förekommer uppdiktade historier i tidningstexter och jättar är fantasivarelser. Möjligtvis hade *jätte* i den bemärkelsen kunnat påträffas inom litteratur/film/tv/radio om ett verk innehållandes jättar diskuterades. Hade den här undersökningen också innefattat skönlitterära texter hade det varit större chans att *jätte* som mytologiskt väsen hade förkommit. Det förekommer inte heller några träffar där ett mäktigt eller stort rike beskrivs som en *jätte*. Däremot finns det företag som beskrivs som jättar, och kanske kunde man därför utöka den kategorin till att också innehålla mäktiga företag.

I elevtexterna förekommer inte *jätte* i sin grundform och totalt sett förekommer det sällan i tidningsspråk och utgör endast 5 % av alla förekomster. Det är alltså mycket vanligare att *jätte* förekommer som förled till något annat än att det förekommer i sin ursprungliga form.

5.4 Jätte som prefix - tidningstexter

Jätte som förstärkande prefix är som tidigare nämnt mer frekvent än *jätte* i sin grundform utan sammansättning. Alla avledningar av ord har i den här undersökningen räknats som en sammansättning, det vill säga *jättestor*, *jättestora* och *jättestort* har räknats som ett ord, inte tre. Sammanlagt förekommer etthundratretton olika sammansättningar där *jätte* är förled (se Bilaga 1). Det visar att *jätte* har mycket hög produktivitet och att det kan användas för att beskriva en stor mängd olika föremål. De nio mest frekventa sammansättningarna i alla tidningar är *jättebra*, *jättekul*, *jättefin*, *jättestor*, *jätteviktigt*, *jätteglad*, *jättelik*, *jätterolig* och *jättemycket*. *Jättefin* och *jättelik* återfinns inte i *Göteborgs-Posten*, men de övriga sju orden förekommer i alla fyra tidningar. Däremot förekommer orden *jättechans* och *jättesvårt* i alla fyra tidningar, men de är inte lika frekventa. De flesta av träffarna är positiva sammansättningar även om det både förekommer mer neutrala och negativa ord också.

Jättebra är det ord som förekommer flest gånger i alla tidningar. Det hamnar på överlägsen förstaplats i *Expressen* med tjugofyra träffar, vilket kan jämföras med nummer två, *jättefin*, som förekommer sju gånger. I *Aftonbladet* och *Expressen* förekommer samma tre ord, *jättebra*, *jättefin* och *jättekul* i topp tre. *Göteborgs-Posten* har fyra ord i toppen, men istället

för *jättefin* återfinns där *jätteglad* och *jätteviktig* bland de vanligaste. *Dagens Nyheter* har *jättebra*, *jättelik* och *jättestor* som de tre vanligaste sammansättningarna. *Jättestor* och *jättelik* är ord som kan kopplas till en ursprunglig användning av *jätte* som förstärkningsprefix eftersom det finns en komparativ funktion hos dessa. Att de är vanliga i *Dagens Nyheter* tyder på att de är mer konservativa i sin användning av sammansättningar med *jätte*. Samtidigt är *Dagens Nyheter* lika produktiva när det gäller att skapa nya sammansättningar med *jätte* som de andra tidningarna.

Jätte används i samtliga träffar förstärkande. Det syns bland annat på så sätt att det förekommer i rubriker och mellanrubriker till artiklar. Ett ord med förleden *jätte* anses således ha en dragningskraft och genom att *visualisera* ordet kan tidningar skapa intresse hos läsaren. Antalet träffar som återfinns i rubriker är lite olika för de olika tidningarna. *Aftonbladet* är den tidning där det förekommer oftast, 8 % av alla träffar där är rubriker eller mellanrubriker. *Expressen* har 6 % av sina träffar i rubriker, jämfört med *Göteborgs-Postens* 4 % och *Dagens Nyheter* 2 %.

Även om *jätte* används förstärkande är det intressant att notera att det tre gånger förekommer ett dubbelt led av *jätte* i träffarna *jättejättesträng*, *jättejättemycket* och *jättejättekort*. Eventuellt kan sådana träffar förekomma på grund av att *jätte* har tappat lite av sin förstärkande betydelse. Det räcker inte att använda *jätte* en gång för att verkligen betona något, men samtidigt kanske personen i fråga inte vill använda starkare uttryck än *jätte* såsom en svordom. Träffen *jättejättekort* förstärker också Sigurds slutsats att *jätte* har blivit ett generellt förstärkningsprefix (1983:15-16), att vara kort är inget som vanligtvis förknippas med *jättar*.

Jätte finns som förled till både substantiv, adjektiv, adverb och pronomen. I de allra flesta fall har det varit enkelt att bestämma ordklass. Vid ord som till exempel *jättebra* har jag varit tvungen att titta på meningen som ordet finns i för att avgöra om det är ett adjektiv eller adverb. Fördelningen av ordklasser i procent ser ut som följande: adjektiv 69 %, substantiv 21 %, adverb 9 % och pronomen 1 %. Sammansättningar består till mer än två tredjedelar av adjektiv. Det enda pronomenet som finns med bland träffarna är *jättemånga*.

	Adjektiv	Adverb	Pronomen	Substantiv
<i>Aftonbladet</i>	67 %	8 %	2 %	24 %
<i>Dagens Nyheter</i>	73 %	0 %	0 %	27 %
<i>Expressen</i>	71 %	12 %	0 %	17 %
<i>Göteborgs-Posten</i>	65 %	12 %	2 %	20 %

Tabell 3 – Fördelning mellan ordklasser i de olika tidningarna

Tabellen visar fördelningen mellan ordklasserna i de fyra tidningarna. I *Aftonbladet* och *Göteborgs-Posten* finns alla fyra ordklasser representerade. I *Expressen* förekommer inga pronomen och i *Dagens Nyheter* förekommer endast adjektiv och substantiv. Skillnaderna i fördelningarna är dock förhållandevis små och att *Dagens Nyheter* har större andel substantiv än de övriga tidningarna beror troligtvis på att det bara förekommer två ordklasser där. Det är intressant att *Dagens Nyheter* endast har två ordklasser representerade. Baserat på den låga andelen av adverb och pronomen totalt sett är det troligtvis ett nyare fenomen att bilda sammansättningar av *jätte* med dessa två ordklasser och *Dagens Nyheter* kan då sägas vara mer konservativ i sin användning. Den här undersökningen befäster att det är vanligast att bilda sammansättningar av *jätte* och ett adjektiv i efterledet, precis som står beskrivet i Svenska Akademiens ordbok.

5.5 Jätte som prefix - elevtexter

I elevtexterna består alla träffar av *jätte* av sammansättningar. Totalt sett förekommer *jätte* tjuogoen gånger i elevtexterna och sexton av dessa träffar är unika (se Bilaga 2). De vanligaste sammansättningarna är *jättebra*, *jättekul*, *jättemycket*, *jättestora/jättestort* och *jätteväg*. Sex av de sexton orden är sammansättningar som inte förekommer i tidningstexterna, dessa är: *jätteväg*, *jätteväl*, *jättelite*, *jätteotrevliga*, *jättevarmt* och *jättekärleksfulla*. Detta visar ytterligare hur gångbart *jätte* är som förled i sammansättningar.

Ordklasserna adjektiv, adverb, pronomen och substantiv finns bland träffarna i elevtexterna och den vanligaste ordklassen är adjektiv som utgör 71,4 % av träffarna. De tre andra ordklasserna kommer i följande ordning: adverb 14,3 %, substantiv 9,5 % och pronomen 4,8 %.

5.5.1 Jämförelse tidningstexter – elevtexter

Förutom när det gäller ordet *jätteväg* är de vanligaste orden i elevtexterna också med bland de nio vanligaste orden i tidningstexterna. Orden *jättebra* och *jättekul* var de två vanligaste i elevuppsatser redan 1979 (Lüscher, 1979:Bilaga 13) och de har fortsatt stark ställning bland

sammansättningar med *jätte*, både bland tidningstexter och elevtexter. Sammanlagt i tidningstexterna och elevtexterna förekommer etthundranitton unika sammansättningar med *jätte* som förled. Mängden sammansättningar verkar vara oändlig. I Kostinas undersökning av ungdomsspråk förekom 56 unika sammansättningar med *jätte*, något som då klassades som många (2004:66-67). Under den tidsperioden jag har studerat prefixet förekommer det mer än dubbelt så många. Svanlund skriver att antalet vidareordbildningar ett ord kan bidra till visar på dess etablering och är en del av ordets *konstruktionsmönster* (2009:39), utifrån detta borde *jätte* vara mycket etablerat.

När det gäller ordklasser utgör adjektiv runt 70 % i både elevtexterna och tidningstexterna. I elevtexterna förekommer substantiv endast till 9,5 % till skillnad från i tidningstexterna där de utgör 21 %, här finns alltså en markant skillnad. Både adverb och pronomen förekommer i högre grad i elevtexterna, vilket innebär att sammansättningar av det slaget används oftare av yngre språkbrukare.

5.5.2 Särskrivningar och ellipsformer

I tidningstexterna förekommer varken särskrivningar eller ellipsformer av *jätte*, däremot förekommer några fall av satsförkortningar. I elevtexterna är elva av tjugoen träffar särskrivna. Totalt har tio av de fjorton elever som använt sig av *jätte* särskrivit, tre av dessa elever har använt både särskrivning och korrekta former. Undersökningen visar därmed att *jätte* är något av ett problemområde när det gäller särskrivningar i elevtexter. Precis som i Hallencreutz undersökning särskrivs ungefär vartannat ord med *jätte* (2003:26). Det förekommer inga ellipsformer i elevtexterna. Haugen skriver att ellipsformer kan visa på ett ords etablering, och hög frekvens av ellipser innebär hög etablering (2007:113). Utifrån detta skulle därför *jätte* inte vara tillräckligt etablerat för att skribenten kan känna att han eller hon kan utesluta efterledet. En annan förklaring kan vara den att *jätte* i ellipsform fortfarande i Svenska Akademiens ordbok betraktas som något starkt vardagligt och därför inte har vunnit mark i skriftspråket.

5.6 Språkbrukare

För att se vilka språkbrukarna av *jätte* är i tidningstexterna har två olika kategorier skapats, intervjuade och journalister. De faktorer jag har studerat bland journalisterna är kön och om de är primärnyttjare eller sekundärnyttjare av *jätte*. Om journalisten själv ursprungligen har använt ordet är han eller hon primärnyttjaren. Vid de tillfällen de har återgivit någon annan

som har använt ordet, till exempel vid en intervju, är de sekundärnyttjare. Den intervjuade är i de fallen primärnyttjaren och kan enbart vara primärnyttjare. Bland de intervjuade har ytterligare kategorier skapats, dessa är man/kvinna, känd/okänd/anonym och åldersgrupperna 0-20 år, 21-35 år, 36-50 år, 51-65 år, 65 år uppåt och okänd ålder. Jag kommer också ge exempel på olika yrkeskategorier som språkbrukarna tillhör.

5.6.1 Primärnyttjare - intervjuade

Jag kommer att presentera hur många användare som finns av *jätte*, men jag kommer inte presentera hur många gånger varje person har använt ordet. Om en person har intervjuats i flera tidningar och använt *jätte* har personen räknats en gång per tidning han eller hon har varit med i eftersom de har spridit ordet i alla tidningar. Jag har därmed skiljt på spridning och frekvens i resultatet och enbart tittat på spridningen bland språkbrukarna för de olika tidningarna. Att kategorisera människor i gruppen känd/okänd har varit en tolkningsfråga, alla människor är mer eller mindre okända beroende på vem man frågar. De människor som har räknats som kända ska vara kända nationellt, här räknas till exempel programledare, artister och idrottsutövare (även f.d.). I flera fall har tränare för stora idrottsklubbar uttalat sig, när de inte är förbundskaptener som ofta syns i media har de räknats som okända. Journalister har alltid räknats som journalister, trots att det finns flera kända journalister som till exempel Fredrik Virtanen och Johanna Koljonen. I tabell 5 visas fördelningen av män/kvinnor, kända/okända, anonyma och skönlitterära figurer bland de intervjuade primärnyttjarna av *jätte*.

	Man	Kvinna	Känd person	Okänd person	Seriefigur	Anonym
0-20 år	4	9	3	10	1	
21-35 år	30	23	37	16	-	
36-50 år	20	21	26	15	-	
51-65 år	10	-	7	3	-	
66-	4	2	2	4	-	
Okänd ålder	12	14	-	26	-	5
Totalt:	80	69	75	74	1	5

Tabell 5 – Fördelning av språkanvändarna av *jätte*

Som framgår av tabellen är det en någorlunda jämn spridning mellan män och kvinnor bland primärnyttjarna av *jätte*, med ett litet övertag för männen. Detsamma gäller fördelningen mellan kända och okända personer, där det är något fler kända personer som använder *jätte*. Den största gruppen användare hittar vi i åldrarna 21-35 år, som utgör cirka 34 % av det totala

antalet användare. Nästa grupp i storlek är den i åldrarna 36-50 år som utgör 26 % av det totala antalet användare. Det är alltså främst människor i åldern 21-50 år som använder *jätte*. Om den äldsta och den yngsta åldersgruppen jämförs är det fler ungdomar som använder *jätte* än äldre personer. Den enda gruppen som inte kommer till tals i någon av tidningarna är kvinnor i åldern 51-65 år. Möjligtvis finns det någon kvinna i den åldern representerad bland de som har okänd ålder. Att det är en övervikt av män, kända personer och personer i åldern 21-35 år kan ha att göra med att det främst är människor i de grupperna som syns och uttalar sig i media, med tanke på det är det ändå en ganska stor spridning mellan de olika grupperna. Detta tyder på att *jätte* åtminstone i talspråket har en stor spridning över olika grupper och används mer eller mindre av de flesta.

I alla fyra tidningar är det jämnt mellan antalet kända och okända personer och i alla tidningar utom *Dagens Nyheter* är det en någorlunda jämn könsfördelning. I *Dagens Nyheter* står männen för 65 % av träffarna bland primärnyttjarna som inte är journalister. Det som framförallt skiljer tidningarna åt bland de intervjuade språkbrukarna är åldersgrupperna. I *Aftonbladet* och *Expressen* är den största åldersgruppen den mellan 21-35 år, som i båda tidningarna utgör mer än 40 %. Den näst största gruppen i dessa två tidningar är den i åldern 36-50 år som ligger närmare 25 %. Detta går att jämföra med *Dagens Nyheter* där 41 % av användarna är i åldern 36-50 år och 23 % mellan 51-65 år. *Göteborgs-Posten* är den tidning som har jämnast fördelning mellan åldersgrupperna. Den största gruppen är där mellan 36-50 år och utgör 25 % av det totala antalet användare. Både gruppen 0-20 år och 21-35 år utgör 19 % var av andelen användare. Troligtvis får gruppen 0-20 år större genomslag här eftersom de har en del av tidningen *Grafitti* som vänder sig till och skrivs av ungdomar.

Det finns också stor spridning när det kommer till yrken bland primärnyttjarna. Eftersom det inte står angivet för alla vilket yrke de har kommer dessa inte att redovisas ingående. Den största andelen av primärnyttjare är idrottsutövare av olika slag, men sedan finns det en spridning av yrken. Många av de yrken som finns representerade är karriäryrken, exempel på sådana yrken är: företagsledare, läkare, professor, politiker, psykolog, regissör och ordförande i olika organisationer. Bland primärnyttjarna finns bland annat personer som kung Carl XVI Gustaf och Horace Engdahl. Att användningen av *jätte* finns bland människor med stark socioekonomisk bakgrund visar också på uttryckets spridning. Romaine skriver om språkförändringar nerifrån och uppifrån (2000:145). Eftersom *jätte* först introducerades bland ungdomar är det ett exempel på en språkförändring nerifrån. Att ett sådant språkbruk har

tagits upp även bland socioekonomiskt starka personer visar dess spridning. Nordberg skriver att standardspråkliga former oftare används i formella situationer och av människor från högre socialgrupper. Avvikelser från detta mönster visar att det pågår språkförändringar (2007:21). Att människor från starka sociala grupper använder sig av *jätte* tyder alltså på att en språklig förändring håller på att ske. Det finns också exempel på mer ”vanliga” yrken såsom lärare, elektriker, snickare, kock och sjukgymnast, vilket ytterligare stärker uttryckets spridning. Det finns ingen större skillnad mellan tidningarna när det gäller spridningen av yrken.

5.6.2 Primärnyttjare – journalister

Det förekommer också träffar där skribenterna är de som använder *jätte* utan att det är återgivning av talspråk. Ibland har samma skribent varit både primär- och sekundärnyttjare av *jätte*, de har räknats in vid båda tillfällena och därför kommer inte den sammanlagda procenten bli etthundra. Ibland förekommer också fler än en skribent till samma artikel, de har alla räknats varsin gång eftersom alla skribenter står bakom texten. Det förekommer några fall där en känd person som inte talar svenska har blivit översatt och i översättningen säger *jätte*. I de fall har journalisten räknats som primärnyttjare eftersom en person som inte talar svenska inte heller kan säga *jätte*. Ibland har förekomsten av *jätte* varit i en rubrik eller mellanrubrik, i dessa fall har journalisten räknats som primärnyttjaren trots att han eller hon kanske inte har satt rubriken till texten.

I alla fyra tidningar förekommer totalt sjuttioen kvinnliga skribenter och etthundranio manliga skribenter. Sammanlagt finns det 92 journalister som är primärnyttjare av *jätte*, 54 av dessa är män och 38 är kvinnor. Av de kvinnliga skribenterna är 54 % primärnyttjare vid något tillfälle. Samma siffra för männen är 50 %. Det är alltså ungefär lika stor andel manliga och kvinnliga skribenter som någon gång använder sig av *jätte* i sitt skriftliga språk även om det är något vanligare bland kvinnorna. *Göteborgs-Posten* är något avvikande i sitt mönster gentemot de andra tidningarna på så sätt att de har ovanligt få journalister som primärnyttjare. Medan de tre andra tidningarna har ett spann på mellan 40-60 % av primärnyttjare ligger *Göteborgs-Postens* på runt 20 %.

5.6.3 Sekundärnyttjare - journalister

Journalisterna kan också vara sekundärnyttjare, vilket i alla träffar innebär att de har citerat någon annan. En sådan typ av återgivning kallar Svanlund mekanisk (2009:47). Ibland har de också använt sig av *jätte* i en rubrik eller mellanrubrik och blir då primärnyttjare av ordet. Detta ger en större spridning av ordet även om det är inom samma artikel. Precis som bland

de journalister som är primärnyttjare är det jämnt fördelat mellan könen. Sammanlagt är 62 % av männen och 63 % av kvinnorna vid något tillfälle sekundärnyttjare. TT står för tre av träffarna och återger alltid *jätte* sekundärt. Sekundärnyttjarna av *jätte* är också viktiga spridare. I fallen där *jätte* har återgivits som direkt tal finns det alltså två spridare, talaren och journalisten.

I de fyra tidningarna är totalt 201 av de 323 träffarna direkt återgivning av tal, det utgör 62 % av orden. Bland träffarna räknas också översatta kända personer in eftersom de står återgivna som tal. Fördelningen mellan tidningarna ser lite olika ut. I *Dagens Nyheter* består 50 % av träffarna av direkt talspråksåtergivning, *Aftonbladet* hamnar på 58 %. *Expressen* har en något högre siffra, nämligen 64 %. Den största andelen talspråksåtergivning har dock *Göteborgs-Posten* där den utgör 71 % av den totala andelen träffar. Siffrorna tyder på att det är mer etablerat i *Dagens Nyheter* att använda sig av *jätte* i skriftspråket än i *Göteborgs-Posten* där det till största del är återgivning av tal. Alla dessa träffar utgör exempel på att talspråket har haft ökat inflytande på skriftspråket på så sätt att det ofta förekommer direkt återgivning av tal i tidningar. Även om det till stor del handlar om talspråksåtergivning i träffarna ger tidningarna när de citerar andra och inte skriver om texten exempel på hur *jätte* kan användas vilket leder till ökad spridning och etablering (Lundahl, 2002:54). Det visar också att tal- och skriftspråket har närmat sig varandra och att språket är mer intimt i medierna idag, vilket Lagerholm skriver (1999:7, 18).

5.6.4 Språkbrukaren i elevtexterna

Bland eleverna har totalt sett fjorton av de nittiofyra eleverna använt *jätte* i sin text. Endast en av dessa elever är sekundärnyttjare, övriga har använt uttrycket primärt. Bland dessa fjorton är tolv stycken flickor och två pojkar. Trots att elevtexterna till cirka 65 % är skrivna av flickor står flickorna för närmare 86 % av användningen av *jätte*. Det ser alltså ut som att flickorna använder sig av förstärkande *jätte* i högre grad än pojkarna. Det stämmer med det resultat som Lüscher fick fram i sin undersökning, nämligen att flickor använder förstärkningsuttryck i större utsträckning än pojkar (1979:26). Bland elevtexterna är det alltså en markant skillnad i användningen av *jätte* mellan könen, en skillnad som har försvunnit bland de vuxna språkbrukarna.

I snitt använder de fjorton eleverna *jätte* två gånger i sin uppsats. Bland de elever som ingår i den här undersökningen har färre äldre elever, alltså elever på yrkesförberedande program använt sig av *jätte* i sina texter än de yngre som går studieförberedande program. Urvalet är

dock något snedvridet varför ett sådant resultat kan vara missvisande. Till exempel har de två olika grupperna haft olika ämnen för sina texter, dessutom är det fler argumenterande texter från yrkesprogrammen och fler berättande texter från de studieförberedande programmen. Lüscher skriver att äldre elever oftast använder *jätte* i berättande uppsatser (1979:28), vilket kan vara en förklaring till skillnaderna mellan programmen.

Sjöström skriver att innan en språklig variation har övergått till en språkförändring krävs det att formen sprids till en stor grupp användare (2001:115-116). När det gäller *jätte* som förstärkningsprefix kan man se att det är spritt över olika användargrupper, både när det gäller kön, ålder och yrke. Dessutom tenderar vi att använda samma språkliga former som människor med hög prestige använder. Att Horace Engdahl och kungen finns bland användarna av *jätte* säger att det används även inom grupper med högre prestige, vilket underlättar spridningen av formen.

5.7 Ämne – tidningstexter

När jag har avgjort vilket ämne de olika artiklarna har behandlat har jag valt att använda övergripande kategorier. Vissa kategorier har fått fler än ett namn för att visa vad jag har lagt in under det ämnesområdet, till exempel ”ekonomi/jobb/utbildning”. För vissa artiklar har det varit enkelt att avgöra vilket ämne de handlar om, det gäller till exempel de artiklar som handlar om sport. När det gäller sport har tidningarna också själva placerat dessa artiklar i en sportbilaga. Andra ämnen har varit svårare att avgöra, till exempel ”nyheter”. Detta eftersom nyheterna i de olika tidningarna ser olika ut. I *Aftonbladet* har en nyhet till exempel handlat om att en lärare på fritiden går klädd som en stormtrooper (figur från Star wars-filmerna) medan andra nyheter handlar om Osama Bin Ladins död. Det har också vid något tillfälle varit problematiskt att kategorisera ämne eftersom vissa artiklar handlar om fler än ett ämne. Jag har i de fallen där det har varit flera ämnesområden valt att dela in artikeln efter det ämnet jag har ansett vara övergripande i texten.

Det vanligaste ämnesområdet (för en fullständig tabell se bilaga 3) i alla fyra tidningarna är sport, där totalt 108 (33 %) av alla träffarna av *jätte* hamnar. I det näst vanligaste ämnesområdet, ”kändisar och nöje” hamnar 48 (15 %) av träffarna, här skiljer sig dock de olika tidningarna åt. *Dagens Nyheter* har inga träffar i ämnesområdet och *Göteborgs-Posten* endast två, alltså står *Aftonbladet* och *Expressen* för sammanlagt 46 av träffarna. När det gäller artiklar som berör kändisar eller nöje är det en större andel *jätte* i varje artikel än när

jätte förekommer inom sportjournalistiken. De vanligaste ämnesområdena efter sport och kändisar/nöje är ”Kultur/musik/tv”, ”Nyhet” och ”Hälsa/livsstil/mode”. Dessa kategorier finns i alla fyra tidningar men med inbördes olika ordning. I *Dagens Nyheter* och *Göteborgs-Posten* återkommer de i samma ordning som ovan. I *Aftonbladet* är det vanligare med artiklar inom Hälsa/livsstil/mode än Kultur och Nyhet. Inom *Expressen* är storleken mellan dessa ämnesområden relativt lika. Förutom dessa ämnen återfinns dessutom ”Djur/natur/trädgård” och ”Fråga läsare” i alla fyra tidningar.

Det finns träffar även inom andra ämnesområden, till exempel ekonomi, familj, resa, vetenskap, motor och humor. Detta visar att *jätte* används i många olika ämnesområden. Att det är något vanligare inom sport och nöje kan bero på att det är två ämnesområden som vanligtvis har ett nära tilltal till läsaren och där intervjuer och därmed återgivande av talspråk är vanliga. Liljestrand skriver att *jätte* är vanligt i talspråk, slang, jargong och i idrotts- och reklamspråk (1993:50). Detta stämmer till viss del, *jätte* är vanligast inom sportjournalistiken och används mest i direkt talspråksåtergivning. Samtidigt finns tendenser som visar på att det sprids till fler ämnesområden och att det också börjar ta plats i skriftspråket.

5.8 Stil - tidningstexter

I tidningstexter finns inte alla stilnivåer representerade. Dessutom är stilen svår att klassificera i en text (Pearson, 1998:55). Jag har inte tittat på stilnivån i texterna särskilt utförligt eftersom det hade varit alltför tidskrävande. Jag kommer därför bara att redovisa några tendenser om stilen i tidningarna.

De flesta artiklarna är hybrider av något slag, men de texttyper som framförallt förekommer är krönikor, reportage, nyhetsartiklar och korta notiser. Två gånger har *jätte* förekommit i ledare, vilket kan sägas vara en något mer formell texttyp i tidningar. En träff var i en ledare i *Dagens Nyheter* och tre träffar återfanns i en ledare i *Göteborgs-Posten*. Ledarna behandlade dock familjenära ämnen såsom barnomsorg och amning. Att det förekommer visar ändå att *jätte* håller på att sprida sig till mer formella texter också, samtidigt som det inte är utbrett där.

Som tidigare nämnt är 201 av de 323 träffarna direkt återgivning av tal, vilket utgör en klar majoritet. Den vanligaste stilnivån i artiklarna i samband med *jätte* är därför talspråk. Det finns dock tillfällena när det återges i skriftspråket. En intressant skillnad när *jätte* används som förstärkande prefix i skriftspråket är att förhållandet mellan efterledens ordklasser förändras markant. När alla träffar räknades in var adjektiv den vanligast förekommande

ordklassen och utgjorde runt 70 % av träffarna. I skriftspråket förändras förhållandena som så att adverb och pronomen tappar mark och blir ovanliga, men den största skillnaden är att substantiv utgör runt 50 % av orden till skillnad från mellan 20-30 % när alla träffar räknas in (se Tabell 6). Den enda tidning där adjektiven fortfarande har en liten övervikt är *Expressen* där 50 % är adjektiv till skillnad från substantiven som utgör 47 %.

	Adjektiv	Adverb	Pronomen	Substantiv
<i>Aftonbladet</i>	45 %	2,5 %	2,5 %	50 %
<i>Dagens Nyheter</i>	48 %			52 %
<i>Expressen</i>	50 %	3 %		47 %
<i>Göteborgs-Posten</i>	43 %	7 %		50 %
Totalt	47 %	2,5 %	1 %	49,5 %

Tabell 6- Fördelningen mellan ordklasser när *jätte* återges som skriftspråk

Det verkar alltså som att det är en högre stilnivå när *jätte* används med ett substantiv som efterled, vilket också är den ordklass som det användes tillsammans med i början (se Lundbladh och SAOB). Det stämmer också med forskning som visar att ju högre stilen är desto mer konservativt är tillämpandet av nya språkformer och att äldre varianter gärna håller sig kvar i mer formella sammanhang (Romaine, 2000:146). Melin har delat in språket i fem stilnivåer där den lägsta nivån är talspråk som beskrivs som oacceptabelt i skriftspråk (2007:27). När det gäller tidningarnas språk visar användningen av *jätte* att talspråk i allra högsta grad är accepterat i skriftspråket, majoriteten av träffarna är talspråk.

5.9 Stil - elevtexter

Förekomsten av *jätte* i elevtexterna återfinns ofta i berättande inslag i samband med ”jag”, ”man” och ”vi”, alltså i personliga textdelar med vardaglig stil. Det finns dock en elev som har återgivit *jätte* som tal. Hon har skrivit ett porträtt där hon har gjort en ”låtsasintervju” med en musiker. I intervjun säger musikern *jätteorolig* och därmed blir eleven sekundärnyttjare av *jätte*. Detta visar på stor medvetenhet hos eleven om konventionerna för att skriva en artikel.

6 Diskussion

Nedan följer en diskussion av uppsatsens metod och resultat. Under metoddiskussionen kommer jag att diskutera begreppen tillförlitlighet och trovärdighet samt ta upp problem och svårigheter som uppstått på vägen. Under resultatdiskussionen kommer jag först att göra en sammanfattning av resultaten där jag återkopplar till undersökningens syfte och

frågeställning. Efter sammanfattningen kommenterar jag resultatet och ger förslag på vidare studier inom ämnet.

6.1 Metoddiskussion

När det gäller undersökningens tillförlitlighet (reliabilitet) är en av styrkorna i undersökningen att jag har gått igenom alla träffar manuellt. Samtidigt har det uppstått några svårigheter i samband med framför allt korpusundersökningen av tidningar. Att använda Mediearkivet istället för en färdig korpus innebär att jag själv var tvungen att räkna ut korpusens storlek utifrån uppgifter under respektive artikel. Här reserverar jag mig för eventuella felräkningar, men de borde vara marginella och inte inverka nämnvärt på resultatet. Under sammanställningarna av korpusens storlek upptäckte jag också att vissa artiklar uppkom dubbelt vid sökningen, jag har försökt att sälla bort dessa men kan ha missat enstaka. På samma sätt är det svårt att få information om huruvida alla artiklar från varje tidning finns med och inom vissa områden är det möjligt att artiklarna inte publiceras på Mediearkivet. Även när det gäller sammanställningen av data reserverar jag mig för eventuella felräkningar och felkategoriseringar. För att stärka tillförlitligheten har jag under resultatredovisningens gång öppet redovisat hur jag har kategoriserat till exempel olika ämnen. För att undvika fel har jag dessutom gått igenom träffarna flera gånger.

Ett annat problem som är vanligt när det gäller korpusundersökningar är frågan om representativitet. Tidningar har en tendens att utveckla sin egen stil, bland annat i form av vilka ord de använder. Etableringen av nya ord kan därför skilja mellan olika tidningar, då en språklig nyhet i en tidning kan ha funnits i en annan tidning länge. Därför kan en korpus enbart bestående av tidningar vara otillräcklig för någon som vill studera språket generellt (Halliday et al. 2004:119,110, 122). Att jag har använt mig av fyra olika tidningar är en styrka eftersom jag har kunnat jämföra olika tidningars användning av samma ord under samma tidpunkt, vilket stärker tillförlitligheten. Däremot går resultaten inte att direkt överföra till det generella språkbruket även om tidningar ofta sätter en norm för skriftspråket. Resultaten i den här undersökningen går alltså inte att föra över till språkbruket generellt men de visar tendenser av *jättes* utbredning och användning i språket.

När det gäller elevtexterna har de låg representativitet och resultatet där kan inte överföras till en större population. Alla elevtexter kommer från samma skola och de två olika programmens uppgifter har sett olika ut vilket kan ha inverkat på resultatet. Det är dessutom en större del

flickor än pojkar som har skrivit texterna. Det har ändå varit intressant att ha med elevtexterna som ett referensmaterial till tidningstexterna, bland annat eftersom användningen av *jätte* har sitt ursprung bland ungdomar.

En synkron undersökning har fördelen att det går att noggrant undersöka språket som det ser ut här och nu. Nackdelen med en synkron undersökning är att jag inte har kunnat säga något om *jätte* har ökat i skriftspråket. Att all data har samlats in under en tidsperiod kan också inverka på resultatet på så sätt att vissa ord som vanligtvis inte förekommer så ofta har förekommit flera gånger i den här undersökningen. Denna risk har dock inte inverkat på resultatet i stort eftersom det uppvisar så många som 119 unika sammansättningar med *jätte*.

6.2 Sammanfattning av resultat

Det övergripande syftet med undersökningen har varit att studera hur användningen av *jätte* ser ut i skriftspråket idag i fråga om hur, av vem och i vilken utsträckning *jätte* används. Resultaten visar att *jätte* oftast används som förstärkande prefix i sammansättningar med adjektiv, både i tidningstexter och elevtexter. *Jätte* förekommer i relativt stor utsträckning jämfört med andra förstärkningsprefix som tok- och super-. I tidningstexter används det oftast som direkt talspråksåtergivning. I elevtexter används det oftast i samband med berättande inslag i en text. *Jätte* i sin grundform används relativt sällan och då alltid i överförd eller bildlig betydelse. Varken bland tidningstexter eller elevtexter används *jätte* i betydelsen ”en övernaturlig varelse”. *Jätte* används inom flera olika ämnesområden men är något vanligare inom sport- och nöjesjournalistik.

Språkbrukarna i tidningstexter kan delas in i två grupper, intervjuade och journalister. Bland människor som i en intervju har använt *jätte* är spridningen mellan olika grupper stor, dock är det något vanligare bland män, kända personer och människor i åldern 21-35 år. Det finns en spridning i vilka yrkesgrupper som använder *jätte* och det förekommer bland högprestigeyrken som läkare och professorer och hantverksyrken som elektriker och snickare. Bland journalisterna är fördelningen mellan kvinnor och män lika när det gäller användningen av *jätte*. I elevtexterna används *jätte* framförallt av flickor och det är vanligare bland de som går ett studieförberedande program årskurs 1 än i yrkesförberedande klasser i årskurs 3.

6.3 Resultatdiskussion

Haugen (2007:58) skriver att språkets föränderlighet gör att olika element är i rörelse åt ett eller annat håll. När det gäller förstärkningsprefixet *jätte* går det av resultaten att utläsa att det

fortfarande är mest utbrett i mer informella sammanhang. Det är dock på väg att bli accepterat även i mer formella sammanhang i skriftspråket, då det finns exempel på att det används av människor med hög prestige och i mer formella texter som ledare. Det finns inga tendenser på att någon skribent skulle tycka att det är fult att använda *jätte*, snarare visar deras vilja att använda *jätte* i rubriker och mellanrubriker att det är ett ord som man känner sig lockad att använda. *Jätte* kan därmed sägas falla in under kategorin *linguistic parvenue*, en språklig uppkomlig som gått från att vara slangbetonad till att bli fullt acceptabel i vissa sammanhang.

Att *jätte* som prefix har en stor utbredning bland både språkbrukare och ämne gör att det går att fastställa att ordet är under språklig förändring. Till skillnad från när det introducerades som en språklig variation bland ungdomar har det nu övergått till allmän användning. Med det sagt vill jag ändå betona att det fortfarande har en mer informell stilvalör. Det är intressant att notera att det är vanligare att man använder *jätte* förstärkande än att man använder det i sin grundform. Det är också intressant att notera att när det används i sin grundform beskrivs företag snarare än länder som *jättar*, vilket kan indikera att maktbalansen i dagens samhälle förändrats.

Underlaget utgörs av två morgontidningar och två kvällstidningar. När det gäller användningsmönstret av *jätte* går det att urskilja skillnader mellan de olika tidningstyperna. För att se om det finns ytterligare användningsmönster skulle det vara intressant att studera ordet även i andra sammanhang, kanske i mer formella texter som skrivs på universitet och högskolor. Dessutom skulle det vara intressant att utöka studien bland elevtexterna och kanske undersöka dem ur ett mer didaktiskt perspektiv eftersom det ofta förekommer särskrivning i samband med *jätte*.

Under studiens gång har jag upptäckt att *jätte* används ofta i till exempel översättningar av engelska tv-program. Beskrivande uttryck som ”excellent” och ”great” översätts båda till *jättebra*. Att *jätte* är vanligt förekommande även i sådana sammanhang och hur det påverkar utbredningen av *jätte* i svenskan skulle vara intressant att studera. Kan användningen av *jätte* faktiskt bidra till minskad variation i språket? Man skulle också kunna tänka sig att det går att genomföra liknande studier som denna på andra förstärkningsprefix och jämföra med den här studien. Eftersom användningen av *jätte* befinner sig under förändring vore det intressant att göra en studie om några år och se hur användningsmönstrena har förändrats.

7 Källförteckning

- Andersson, Lars-Göran. (1985). *Fult språk: svordomar, dialekter och annat ont*. Stockholm: Carlsson.
- Biber, Douglas & Conrad, Susan. (2001). "Register Variation: A Corpus Approach". *The Handbook of Discourse Analysis*. red. Schiffrin, Deborah, Tannen Deborah & Hamilton, Heidi E. Chichester: John Wiley & Sons, Ltd. 175-196.
- Fromkin, Victoria A., Rodman, Robert & Hyams, Nina. (2007). *An introduction to language*. 8. ed. Boston: Thomson Wadsworth.
- Hallencreutz, Katharina. (2003). *Särskrivningar och andra skrivningar i elevspråk*. Lic.-avh. Uppsala : Univ., 2000.
- Haugen, Susanne. (2007). *Från bautasten till bautastor: studier över fornvästnordiska bautasteinn och svenska ord bildade med bauta-*. Diss.Umeå: Umeå universitet, 2007.
- Josephson, Olle. (2004). *Ju: ifrågasatta självklarheter om svenskan, engelskan och alla andra språk i Sverige*. Stockholm: Nordstedts ordbok.
- Kotsinas, Ulla-Britt. (2003a). *En bok om slang, typ*. Nordstedts ordbok: Stockholm.
- Kotsinas, Ulla-Britt. (2003b). "Språkets uppkomlingar". *Språkvård*, 3/03, 4-10.
- Kotsinas, Ulla-Britt. (2004). *Ungdomsspråk*. 3. uppl. Uppsala: Hallgren & Fallgren.
- Lagerholm, Per. (1999). *Talspråk i skrift: om muntlighetens utveckling i svensk sakprosa 1800-1997*. Diss. Lund: Univ.
- Liljestrand, Birger. (1993). *Så bildas orden – handbok i ordbildning*. 2 omarb, uppl. Studentlitteratur: Lund
- Lundbladh, Carl-Erik. (2002). *Prefixlika förleder*. Göteborg: Institutionen för svenska språket, Univ.
- Lüscher, Ingrid. (1979). *Förstärkande och modifierande adverb i svenskt elevspråk*. Uppsala.
- Melin, Lars. (2007). *Vett och etikett i språket*. 1. uppl. Stockholm: Nordstedts akademiska förlag.

Nordberg, Bengt. (2007). "Vad är sociolingvistik?". *Sociolingvistik*, red. Sundgren, Eva. 1. uppl. Stockholm: Liber. 11-33.

Nordiskt Informationscenter för Medie- och kommunikationsforskning (Nordicom). (2010).

Top ten daily paid-for newspapers by circulation 2008/2009.

http://www.nordicom.gu.se/common/stat_xls/1717_1060_toptennewsp2009.xls [2011-05-30].

Romaine, Suzanne. (2000). *Language in society: an introduction to sociolinguistics*. 2. ed. Oxford: Oxford University Press.

Sigurd, Bengt. (1983). *Om jätte-, kalas- och andra förstärkningsprefix*. Språkvård, 1983:2, s.7-16.

Sjöström, Sören. (2001). *Semantisk förändring: hur ord får nya betydelser*. Lund: Studentlitteratur.

Språkriktighetsboken. 1. uppl. (2005). Stockholm: Nordstedts akademiska förlag.

Strand, Hans. (1989). "Vad är massmediespråk?". *Språket i massmedierna*. red. Ulla Carlsson. Statsvetenskapliga institutionen: Göteborg. 7-12.

Stenström, Anna-Brita, Andersen, Gisele & Hasund, Ingrid Kristine. (2002). *Trends in teenage talk: corpus compilation, analysis, and findings*. Amsterdam: Benjamin.

Strömquist, Siv. (2000). *Språkfrågor*. 1. uppl. Gleerups: Malmö.

Sundgren, Eva. (2007). "Språklig variation och förändring". *Sociolingvistik*. red. Eva Sundgren. 1. uppl. Stockholm: Liber. 71-112.

Svanlund, Jan. (2009). *Lexikal etablering: En korpusundersökning av hur nya sammansättningar konventionaliseras och får sin betydelse*. Stockholm: Acta universitatis Stockholmiensis.

Svenska Akademiens ordbok. Webbversionen. <http://g3.spraakdata.gu.se/saob/> >jätte [2011-05-30].

Svenska Akademiens ordlista. Webbversionen. www.svenskaakademien.se/ordlista >jätte [2011-05-30].

8 Bilagor

8.1 Bilaga 1

Tabellen visar förekomsten av *jätte* i de fyra tidningarna. Ord markerade med fetstil förekommer i alla tidningar, ord som är kursiverade förekommer endast i en av tidningarna.

Ord med jätte	<i>Aftonbladet</i>	<i>Dagens Nyheter</i>	<i>Expressen</i>	<i>Göteborgs-Posten</i>	Totalt
Jättebra	13	7	24	5	49
Jättekul	7	2	7	5	21
Jättefin/jättefina/jättefint	5	1	7		13
Jättestor/ Jättestora/jättestort	3	3	4	2	12
Jätteviktigt/jätteviktiga /jätteviktig	1	2	6	3	12
Jätteglad/glada	3	2	3	3	11
Jätte/Jätten/jättens	4	2	4		10
Jättelik/Jättelika/jättelikt	3	4	3		10
Jätteroligt/jätterolig	3	1	4	2	10
Jättemycket	3	2	3	1	9
Jättechans/jättechansning	1	1	1	2	5
Jättehärlig/Jättehärligt	2		2	1	5
Jättesvårt	1	2	1	1	5
<i>Jättearga</i>	4				4
Jätteful	3	1			4
Jättematch	2	1		1	4
Jättenöjda/jättenöjd	1	1		2	4
Jätteont	2		2		4
Jätteuttrarna	3	1			4
Jättedåligt/jättedåliga/jättedålig	1			2	3
Jättegärna	1		2		3
Jätteintressant	1		1	1	3
Jättelänge			1	2	3
Jättemånga	2			1	3
<i>Jätteorolig</i>	3				3
Jättespännande		1	1	1	3
<i>Jättesugna</i>	3				3
Jättevilla/jättevillan	1		2		3
<i>Jätteduktig</i>			2		2
<i>Jättefiasko</i>	2				2
<i>Jätteförskola/jätteförskolan</i>				2	2
<i>Jättehungrig</i>	2				2
<i>Jättehårt</i>	2				2
<i>Jätteknäckt</i>	2				2
<i>Jättelilja/jätteliljan</i>				2	2
Jättesatsning	1	1			2
<i>Jättesnygga</i>			2		2
Jättetalangen	1		1		2

<i>Jättetrevlig</i>	2				2
<i>Jättetuff/jättetufft</i>	1	1			2
<i>Jättevinst</i>			2		2
<i>Jätteallvarligt</i>	1				1
<i>Jätteapparat</i>		1			1
<i>Jättearkiv</i>		1			1
<i>Jätteasteroid</i>		1			1
<i>Jätteastro</i>			1		1
<i>Jätteballt</i>		1			1
<i>Jättebebis</i>	1				1
<i>Jättebedövaren</i>			1		1
<i>Jättebesvikelse</i>			1		1
<i>Jättebloggar</i>	1				1
<i>Jätteboll</i>	1				1
<i>Jättebrett</i>			1		1
<i>Jättebula</i>		1			1
<i>Jättecentrifug</i>		1			1
<i>Jättedagis</i>				1	1
<i>Jättefavorit</i>	1				1
<i>Jättefighten</i>	1				1
<i>Jättefort</i>	1				1
<i>Jätteförstärkningar</i>	1				1
<i>Jätteförvånad</i>	1				1
<i>Jättegamla</i>				1	1
<i>Jättehit</i>		1			1
<i>Jättehäftig</i>			1		1
<i>Jättejobb</i>	1				1
<i>Jättejättehort</i>	1				1
<i>Jättejättemycket</i>				1	1
<i>Jättejättesträng</i>			1		1
<i>Jättekonstigt</i>		1			1
<i>Jättekontrakt</i>			1		1
<i>Jättekrasch</i>	1				1
<i>Jättekär</i>			1		1
<i>Jätteluckor</i>	1				1
<i>Jättelycklig</i>			1		1
<i>Jättelångt</i>			1		1
<i>Jätteläcker</i>			1		1
<i>Jättelätt</i>	1				1
<i>Jättelöjligt</i>			1		1
<i>Jättelön</i>			1		1
<i>Jättemonster</i>			1		1
<i>Jättenervös</i>	1				1
<i>Jättenyhet</i>	1				1
<i>Jätteoflyt</i>			1		1
<i>Jätteparken</i>			1		1
<i>Jättepigg</i>		1			1
<i>Jättepositivt</i>	1				1
<i>Jättepotential</i>				1	1

<i>Jättepraktiskt</i>		1			1
<i>Jätteproblem</i>	1				1
<i>Jätteproffsig</i>				1	1
<i>Jättepublik</i>				1	1
<i>Jättereaktioner</i>		1			1
<i>Jättesiffror</i>			1		1
<i>Jätteskoj</i>	1				1
<i>Jätteskott</i>			1		1
<i>Jätteskrällen</i>	1				1
<i>Jätteskönt</i>				1	1
<i>Jätteslarvig</i>	1				1
<i>Jättesmart</i>	1				1
<i>Jättesmutsiga</i>				1	1
<i>Jättesnälla</i>			1		1
<i>Jättesoft</i>	1				1
<i>Jättesorg</i>	1				1
<i>Jättestadens</i>		1			1
<i>Jättestolt</i>	1				1
<i>Jättesynd</i>	1				1
<i>Jättesågverket</i>		1			1
<i>Jättetacksamma</i>		1			1
<i>Jättetalför</i>				1	1
<i>Jättetråkigt</i>				1	1
<i>Jättevacker</i>	1				1
<i>Jätteversion</i>	1				1
<i>Jättevåning</i>			1		1
<i>Jättevälkommen</i>	1				1
<i>Kosmetikjätte</i>			1		1
Totalt	118	50	106	49	323

8.2 Bilaga 2

Tabellen visar förekomster av *jätte* i elevtexter. Orden återges här som de står i originaltexten, det vill säga felaktiga sårskrivningar har inte rättats. De ord som förekommer i fler än en elevtext har markerats med fetstil.

Jätte mycket	2
Jättebra	2
Jättevåg	2
Jättekul	2
Jätte stora/ jätte stort	2
Jätte väl	1
Jätte lite	1
Jätte många	1
Jättesnäll	1
Jätte viktigt	1
Jätteotrevliga	1
Jättearg	1
Jätteintressant	1
Jätte varmt	1
Jätte kärleksfulla	1
Jätte orolig	1
Totalt	21

8.3 Bilaga 3

Tabellen visar antalet träffar av *jätte* inom olika ämnesområden. De ämnen som förekommer i alla tidningar har markerats med fetstil. De ämnen som endast förekommer i en tidning har markerats med kursiv stil.

	<i>Aftonbladet</i>	<i>Dagens Nyheter</i>	<i>Expressen</i>	<i>Göteborgs-Posten</i>	Totalt
Sport	40	12	45	11	108
Kändisar/nöje	25		21	2	48
Kultur/Musik/Tv	10	8	5	10	33
Nyhet	8	6	7	8	29
Hälsa/livsstil/mode	14	4	7	2	27
Familj	6	6	3		15
Ekonomi/jobb/utbildning		3	3	6	12
Fråga läsare	5	2	2	1	10
Djur/natur/trädgård	3	1	1	4	9
Resa/fritid	2	4	1		7
Fråga expert			4	3	7
Vetenskap/teknik	1	4			5
Mat	1		4		5
<i>Motor</i>	2				2
Inredning	1		1		2
<i>Humor</i>				2	2
<i>Horoskop</i>			2		2